

Kvinnorna vid checkpointen

Foto: Carin Ormestad

Israels armé har bestämt att praktiskt taget alla palestinska byar i Jordandalen befinner sig i en "eldgivningszon".

TRE SOLDATER STÅR och hänger under solskyddet i checkpointen Tiazir i norra Jordandalen. De hälsar kort på de båda israeliska kvinnorna som kommer gående men ignorerar dem sedan. Den solstekta landsvägen ligger öde. Det är Ramadan och fyrtio grader i skuggan. De palestinier som inte absolut måste gå ut håller sig hemma, och de som återvänder hem från sina arbeten kommer först om några timmar.

En blå Peugeot kommer plötsligt körande. Soldaterna nöjer sig med att kolla förarens ID-kort och låter honom köra igenom. Daphne Banai antecknar tidpunkten i sitt block.

– Trafiken från Jordandalen till Västbanken kollas sällan, förklarar hon.

Banai är en av volontärerna i Machsom Watch, en organisation som tagit till sin uppgift att övervaka och dokumentera vad som sker vid checkpointerna på Västbanken. De cirka 250 medlemmarna

– alla judiska kvinnor i Israel – hoppas att de genom sin blotta närvaro ska få soldaterna att behandla palestinerna bättre. Varje dag är ett femtiotal kvinnor ute på Västbanken.

En palestinsk kollektivtaxi kör fram till checkpointen samtidigt som Banais mobiltelefon ringer. Det är en av hennes palestinska vänner som berättar att en grind bredvid den israeliska bosättningen Roi som ska vara öppen varje dag mellan tre och fyra då de palestinska bönderna återvänder från sina åkrar är stängd, så nu kommer han inte igenom med sin traktor. Banai ringer sin kontakt i Civiladministrationen, den israeliska myndigheten som har ansvaret för Västbanken.

Soldaterna vid checkpointen har försvunnit in i den luftkonditionerade kuren, trots att en palestinsk lastbil står och väntar på att få köra igenom. Befälet, en ung sergeant med glasögon och kippa, ropar åt dem att komma ut och göra sitt jobb.

– Han är mer human än de andra, intygar Daphne.

Förra veckan blev hon vittne till hur han gav soldaterna en tillsägelse när de behandlade en palestinier illa. Men det har varit problem här förut: en ung soldat som förödmjukade de palestinska männen och tafsade och till och med kysade på kvinnorna skapade en obehaglig stämning i checkpointen. Soldaten hade tydligen gjort sig skyldig till sexuella trakasserier förut och hade därför förflyttats till en relativt lugn checkpoint, långt ute i Jordandalens öken. Det tog kvinnorna i Machsom Watch ett halvår innan de lyckades få bort honom från Tiazir.

Soldaterna lämnar motvilligt svalkan i kuren. De släntrar ut på den heta, dammiga landsvägen och vinkar fram lastbilen. En ung soldat tittar osäkert på de israeliska kvinnorna och frågar vilka de är. Shirley Kones, Banais följeslagare för dagen, förklarar och soldaten nickar igenkännande.

– Aha, kvinnorna som hatar soldater . . .

Banais telefon ringer igen. Grinden vid Roi är fortfarande stängd. Ett nytt samtal till Civiladministrationen gör henne rasande.

– Först vet de inte vad det är för grind jag talar om, sedan säger de att den ska vara öppen och att de inte vet varför den är stängd eller vem som stängt den. Och när jag föreslår att de ska se till att den öppnas säger de att de inte vet vem de ska prata med i bosättningen!

I praktiken är det bosättarna i Roi som kontrollerna grinden som palestinierna är beroende av för att kunna nå sina åkrar. Samma bosättare som försöker driva bort jordbrukarna från deras land för att själv ta över det.

Två palestinska kvinnor går till fots genom checkpointen bärande på varsin baby. De tittar först lite frågande på de israeliska kvinnorna men ler översvalande och trycker deras händer när Banai hälsar dem med ”ramadan karim”, muslimernas hälsning under fastemånaden. Efter dem kommer fler kvinnor, barn och unga män i dammiga kläder.

– En i taget! skriker en av soldaterna på bruten arabiska när två pojkar i tioårsåldern försöker gå tillsammans genom checkpointen.

Metalldetektorn piper till när en gammal kvinna går igenom. Hon backar och försöker en gång till. Det piper fortfarande,

och hon drar osäkert upp klänningsärmarna och visar upp sina armband för soldaten i kuren. Han låter henne passera utan kroppsvisitering. Det är trots allt en lugn dag i Jordandalen. Och över fyrtio grader i skuggan. En het vind får en plastmugg att rasslande fara över betongplattan och toalettdörren att gnissla. Strömmen av palestinier har avtagit.

Banai bestämmer att vi nog kan fortsätta, och vi sätter oss i bilen och kör vidare genom det böljande, karga landskapet. Hon väjer instinktivt för något skräp på vägen.

– Jag har fått punktering flera gånger, suckar hon.

Tre gånger har hon dessutom fått däckren sönderskurorna, två gånger av bosättare och en gång av soldater, den senaste gången för en månad sedan.

– Vi såg dem – några bosättare som kallade oss Arafats horor. Sedan var däckren sönderskurorna. Numera parkerar vi närmare checkpointen.

Ända sedan 2003 då hon var med om att bilda Machsom Watch Tel Aviv-grupp har Banai rest en gång i veckan till Västbanken. Hon beskriver sin bakgrund som mycket ”sionistisk”; den första gången hon röstade var det på extremhögern. Men som så många andra israeler kunde hon inte befria sig från känslan av att något inte stod rätt till. Det var emellertid inte förrän hon träffade israeliska araber i föräldragrupperna i hennes barns skola

som bubblan brast. Genom deras ögon såg Banai plötsligt ett helt annat Israel – ett land fullt av rasism, våld och diskriminering. När den andra intifadan bröt ut kände hon att hon själv måste göra någonting.

Till en början åkte hon mest till Nablus och byarna runt omkring, vilket kändes som ett viktigt arbete, men det var i Jordandalen hon förlorade sitt hjärta.

– Det beror framför allt på människorna jag mötte här, berättar hon.

Situationen här skiljer sig lite från den på övriga Västbanken. I en framtida fredsuppställning är det viktigt för Israel att behålla kontrollen över gränsen mot Jordanien, därför vill de annektera Jordandalen. Men de israeliska bosättarna i dalen befinner sig i klar minoritet, cirka 9 000 mot 55 000 palestinier. För att lättare kunna göra anspråk på landet försöker de israeliska myndigheterna därför jämna ut de ojämna befolknings-siffrorna, dels genom att uppmuntra israeler att bosätta sig där, dels genom att försöka få iväg palestinierna. Här pågår en etnisk rensning i det tysta.

I Jordandalen finns inga industrier, bara jordbruk. Men på grund av det extremt heta och torra klimatet är livet svårt, och Israel gör det nästan omöjligt genom att stänga palestiniernas brunnar och vägra att låta dem ansluta sig till det statliga vattenledningsnätet. Men för de judiska bosättningarna råder det natur-

Daphne Banai vid checkpointen Tiazir.

Al-Farsia. Tältet har också fått en rivningsorder.

Foto: Catrin Ormestad

Alla vägar från Jordandalen är försedda med checkpointer.

Foto: Catrin Ormestad

ligtvis ingen vattenbrist. Precis som på den övriga Västbanken sticker de i ögat med sina bördiga odlingar.

– Allt det gröna du ser är bosättningar, säger Banai. Det gula och bruna tillhör palestinier.

Rörligheten är ett annat stort problem. Alla vägar som leder ut från Jordandalen är försedda med checkpointer, och milslånga bruna vallar ringlar genom det monotona ökenlandskapet. Israelerna har grävt upp diken så att palestinerna inte ska kunna köra med sina traktorer till Västbanken. Och precis som på de övriga ockuperade områdena påverkar avspärningarna befolkningens tillgång till hälsovård, utbildning, arbete och kontakten med släktingar och vänner.

Eftersom hela Jordandalen klassas som Area C – ett område som Israel helt kontrollerar – utfärdas inga byggnadstillstånd för palestinier, vilket innebär att alla byggnader som uppförts efter 1967 är olagliga. Praktiskt taget alla palestinska hus har därför en rivningsorder hängande över sig. Ett annat sätt att driva iväg palestinerna är att förklara ett samhälle för "militärt område". Vid varenda by vi passerar har israelerna satt upp en betongkub som förklarar att detta är en "eldgivningszon" och att det är farligt att vistas i området. Detta är en av ursäkterna som de använder när de kommer för att riva husen. Det är emellertid omöjligt att veta var eller när armén dyker upp med sina bulldozrar. I mitten av juli kom den till al-Farsia.

Vi kör genom ett fält med vissnade

aubergineplantor, fram till ett ödelagt tältläger vid foten av ett berg. Här bodde till helt nyligen 57 familjer. Den första gången armén förstörde deras hem ersatte de dem med tält från Röda Korset. Men israelerna kom tillbaka efter några veckor och rev dem också, så nu har familjerna valt att flytta in hos släktingar i andra byar. Bara tre tält har trotsigt rests på nytt. Israelerna har naturligtvis gett dem rivningsorder. Banai pekar på ett av tälten.

– Om en judisk person flyttade in där skulle tältet få el och vatten och en väg skulle byggas. Det skulle fortfarande vara olagligt, men soldaterna skulle inte röra det. I stället skulle de göra allt för att skydda dem som bor där.

På senare tid har armén trappat upp rivningarna, kanske för att nya fredsförhandlingar snart kommer att inledas. Spänningen har dessutom stigit i Jordandalen sedan många bosättare från Gaza flyttats hit. De är våldsamma, misshandlar och stjälar från palestinerna, som är rädda för hämndaktioner om de protesterar. Banai träffade några beduiner i närheten av bosättningen Maskiyot som bedyrade att de har bra relationer med israelerna.

– De köper ägg från oss, intygade de.

– Betalar de verkligen? frågade Banai misstroget.

– Ja, visst, de gav tillbaka åsnan som de stal från oss förra månaden!

På en kulle bredvid Maskiyot byggs just nu flera nya hus: ännu fler Gaza-bosättare ska snart flytta hit.

På grund av alla problemen har Machsom Watch utökat sin verksamhet, inte bara i Jordandalen utan också på övriga Västbanken. De står inte längre bara i checkpointerna utan försöker också hjälpa befolkningen att lösa andra problem.

Efter att ha konstaterat att checkpointen Hamra är lika lugn som Tiazir besöker vi beduinen Abu Sukri som bor tillsammans med sina båda fruar och tjugofyra barn på en sandig bergssida. Banai besöker dem varje vecka.

– Jag står dem lika nära som min egen familj.

Deras tält skulle egentligen demoleras men Banai och Machsom Watch lyckades få en domstol att åtminstone skjuta upp rivningen. Hon har också skaffat en generator åt familjen, som varken har el eller vatten.

– Problemet är att ormar och skorpioner kryper ned i barnens sängar på nätterna och eftersom det inte finns något ljus vet de inte ens vad som har bitit dem, berättar Banai.

Sista stoppet för dagen är hos familjen Bisharat. Armén rev alla sexton byggnaderna som de hade på sin mark och stängde dessutom deras brunn. Det var ingenting som Machsom Watch kunde förhindra, men Banai har åtminstone med sig en specialformad napp åt en baby som fötts med missformad mun.

– I slutändan gör jag det här framför allt för mitt eget samvetes skull, säger Banai medan vi kör tillbaka mot Tel Aviv.

Catrin Ormestad